

วันเด็กแห่งชาติ : พัฒนาการและความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

The National Children's Day:

Development and Importance to Human Resource Development

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ *

“เด็กวันนี้ คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” เป็นวลีที่มาจากตอนหนึ่งของเพลงวันเด็กแห่งชาติที่ได้ยินกันมานาน แต่มีความหมายที่แสดงถึงนัยของทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศไทยไว้อย่างแท้จริง เพราะเด็กเป็นกำลังสำคัญที่จะต้องเติบโตขึ้นไปเป็นผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาชาติบริหารบ้านเมืองต่อไปในอนาคต การกำหนดให้มีวันเด็กและกำหนดให้เป็นวันสำคัญของชาติวันหนึ่ง จึงเป็นการให้ความสำคัญกับเด็กในฐานะที่เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าอันสำคัญยิ่งของประเทศโดยตรงจากคำกล่าวที่เคยกล่าวกันว่า อนาคตของประเทศไทยจะเป็นอย่างไรต่อไปส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กในวันนี้ ที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ เด็กของประเทศนั้นๆ เป็นอย่างไร สามารถมองภาพในอนาคตได้ว่าคนของประเทศนั้นๆ ย่อมมีลักษณะดังกล่าว ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับเด็ก มีการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิของเด็กทางด้านกฎหมาย ตลอดจนให้การศึกษอบรมเลี้ยงดู และวางแผนพัฒนาเพื่อ

วางรากฐานให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและเป็นคนดีของประเทศชาติโดยสมบูรณ์

เด็ก : ความหมายและการให้ความสำคัญ

คำว่า “เด็ก” ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (หน้า 413) ได้ให้นิยามว่า เด็ก หมายถึง คนที่มีอายุยังไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ และผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ ผู้ซึ่งอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือบุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ เด็กชาย คือ คำนำหน้าชื่อเรียกเด็กผู้ชาย และเด็กหญิง คือ คำนำหน้าชื่อเรียกเด็กผู้หญิงที่มีอายุไม่ถึง 15 ปีบริบูรณ์ ในพระราชบัญญัติพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้มีการกำหนดนิยามใหม่ว่า เด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ถึง 25 ปีบริบูรณ์ (กระทรวง

* รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550, หน้า 4) ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับเด็ก ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต

การให้ความสำคัญกับเด็กเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2498 เป็นปีที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเริ่มจัดงานเฉลิมฉลองวันเด็กขึ้นในประเทศของตน ตามมติขององค์การสหประชาชาติที่นำปัญหาเรื่องเด็กมาอภิปรายและยกร่างเป็นปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขึ้น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกตื่นตัวให้ความสำคัญกับเด็กและมีมติเห็นชอบตรงกันว่าต้องให้ความสำคัญกับเด็กในประเทศของตนมากขึ้นกว่าเดิม ประเทศที่เป็นสมาชิกและประเทศอื่นจึงได้นำไปปฏิบัติอย่างกว้างขวางทั่วโลกกว่า 40 ประเทศได้จัดงานฉลองวันเด็กแห่งชาติในประเทศของตนขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยในปีนั้นกำหนดให้วันจันทร์สัปดาห์แรกของเดือนตุลาคมเป็นวันเด็กแห่งชาติ การจัดงานวันเด็กแห่งชาติในแต่ละประเทศขณะนั้นมีรูปแบบคล้ายกัน โดยยึดหลักการให้ความสำคัญแก่เด็กเป็นสำคัญ สถานที่ราชการหลายแห่งได้เปิดให้เด็กเข้าชม โดยไม่เก็บค่าเข้าชม มีการแสดงความสามารถของเด็ก การละเล่น การแข่งขัน กิจกรรมต่าง ๆ ตามประเพณีแต่ละท้องถิ่น การประกวดสุขภาพเด็ก และการให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่เด็กซึ่งจัดติดต่อกันมาทุกปีตั้งแต่นั้น ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ทั่วไป

สำหรับประเทศไทย นายวี เอ็ม กุลกานี ผู้แทนองค์กรสัมพันธ์เพื่อสวัสดิภาพเด็กระหว่างประเทศประจำประเทศไทยได้เสนอเรื่องนี้ต่อ

กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย ขณะนั้นว่า ประเทศไทยควรจัดงานฉลองวันเด็กแห่งชาติขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของเด็กดังที่นานาประเทศดำเนินการอยู่ กระทรวงมหาดไทยได้นำเสนอเรื่องนี้ต่อคณะรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งได้มอบหมายให้คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นหน่วยงานด้านวัฒนธรรมในขณะนั้น นำเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมเพื่อพิจารณา ในที่สุดที่ประชุมได้เห็นชอบและนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 ได้มีมติคณะรัฐมนตรีรับหลักการให้จัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้น โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการรับไปดำเนินการ สำหรับค่าใช้จ่ายในการจัดงานได้อนุมัติเงินจากกองสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อนำมาจัดงานในปีนั้น

จากมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2498 ซึ่งตรงกับวันจันทร์ เป็นวันเด็กแห่งชาติของไทยขึ้นเป็นครั้งแรก นับแต่นั้น รัฐบาลได้กำหนดให้วันจันทร์สัปดาห์แรกของเดือนตุลาคมของทุกปีเป็นวันเด็กแห่งชาติของไทย จึงได้จัดงานติดต่อกันมาทุกปีจนถึงปี พ.ศ. 2506 ที่ประชุมคณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ มีความเห็นว่าสมควรเปลี่ยนวันจัดงานวันเด็กเพื่อความเหมาะสม เพราะเดือนตุลาคมเป็นช่วงฤดูฝน ยังมีฝนตกและตกหนักในบางพื้นที่ ประกอบกับเป็นช่วงฤดูน้ำหลาก หลายพื้นที่มีน้ำท่วมขัง ทำให้เด็กไม่สะดวกในการเดินทางมาร่วมงาน ประการต่อมาวันที่จัดงานเป็นวันจันทร์ ซึ่งเป็นวันทำงานปกติของผู้ปกครอง ทำให้ไม่สามารถพาเด็กไปร่วมงานได้โดยสะดวก เห็นควรเปลี่ยนไปเป็นวันเสาร์สัปดาห์ที่สองของ

เดือนมกราคม ซึ่งมีความเหมาะสมกว่า เนื่องจาก พุนดูคุฝน พุนดูคุเก็บเกี่ยวแล้วและตรงกับวัน-หยุดราชการ ผู้ปกครองมีความสะดวกในการพา เด็กไปร่วมงานได้ และยังมีความต่อเนื่องจาก งานเทศกาลปีใหม่ที่ไคมีงานรื่นเริงมาในเวลา ใกล้เคียงกัน ข้อเสนอนี้ได้รับความเห็นชอบจาก คณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507 จึงได้ประกาศเปลี่ยนแปลงวันจัดงานวันเด็ก แห่งชาติจากวันจันทร์สัปดาห์แรกของเดือน ตุลาคมมาเป็นวันเสาร์สัปดาห์ที่สองของเดือน มกราคม เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา สำหรับปี พ.ศ. 2507 ไม่ได้มีงานวันเด็กเพราะ การประกาศเปลี่ยนแปลงวันจัดงานได้ล่วงเลย เวลาไปแล้ว

วัตถุประสงค์ของการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ

งานวันเด็กแห่งชาติสำหรับประเทศไทย ได้เริ่มจัดอย่างเป็นทางการอีกครั้งในปี พ.ศ. 2508 โดยจัดในวันเสาร์สัปดาห์ที่สองของเดือนมกราคม จากนั้นจัดติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา กว่า 40 ปีแล้ว มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความ สำคัญของเด็ก ให้ผู้ใหญ่สนใจในการเลี้ยงดู อบรม สั่งสอนเด็กและช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กมากขึ้น
2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนยึดมั่นใน สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. เพื่อให้เด็กรู้จักหน้าที่ของตนและ อยู่ในระเบียบวินัยอันดี
4. เพื่อเผยแพร่ปรัชญาสากลว่าด้วย สิทธิของเด็ก

ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชนของ องค์การสหประชาชาติ

เนื่องจากเด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ย่อส่วน แต่เป็น อีกวัยอีกชีวิตหนึ่งที่ต้องมีพัฒนาการ มีลักษณะ เฉพาะที่ต้องศึกษา ต้องให้ความสำคัญในฐานะ พลเมืองของประเทศด้วย โดยแตกต่างไปจาก วัยผู้ใหญ่ ดังทรรศนะของ จอห์น ดีวี่ นักการ-ศึกษาชื่อดังชาวสหรัฐอเมริกา แต่เนื่องจากเด็ก และเยาวชนยังไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ต้องมี ผู้ดูแลหรือมีผู้ปกครองตามกฎหมายให้การดูแล เลี้ยงดู อบรมสั่งสอนจนกว่าถึงวัยที่ดูแลตนเอง ได้และไม่ต้องมีผู้ปกครอง และระหว่างที่ผู้ใหญ่ ทำหน้าที่ดูแลเด็กนั้น ผู้ใหญ่จำเป็นต้องทราบ เกี่ยวกับสิทธิของเด็กและต้องไม่ละเมิดสิทธิ ของเด็ก อีกทั้งต้องเอาใจใส่ในการพิทักษ์รักษา สิทธิของเด็กในความดูแลด้วยอย่างเต็มที่ ดังนี้

ข้อ 1. เด็กและเยาวชน พึงได้รับสิทธิ เท่าเทียมกันโดยปราศจากการแบ่งแยกหรือกีดกัน ไม่ว่าโดยวิธีใด ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง เผ่าพันธุ์สัญชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน ถิ่นกำเนิด สภาพร่างกาย หรือสถานะอื่นๆ ไม่ว่าจะของเด็กหรือ ของครอบครัวก็ตาม

ข้อ 2. เด็กและเยาวชน พึงได้รับการ พิทักษ์คุ้มครองเป็นพิเศษ อันจะช่วยให้เด็กสามารถ พัฒนาทั้งทางกาย ทางสมอง และจิตใจเพื่อให้ ร่วมอยู่ในสังคมได้อย่างปกติชน

ข้อ 3. เด็กและเยาวชนมีสิทธิที่จะได้ชื่อ และมีสัญชาติแต่กำเนิด

ข้อ 4. เด็กและเยาวชนพึงได้รับความ-มั่นคงทางสังคมและเติบโตอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น ทั้งแม่และเด็กควรได้รับการดูแลคุ้มครองเป็น

พิเศษ ทั้งเมื่ออยู่ในครรภ์และภายหลังเมื่อคลอดแล้ว โดยได้รับสิทธิในเรื่องที่อยู่อาศัย ได้รับอาหาร ได้รับการดูแลทางการแพทย์ และโดยเฉพาะเด็กเล็กให้ได้รับการเล่นรื่นเริง เพลิดเพลินด้วย

ขอ 5. เด็กและเยาวชนที่พิการทั้งร่างกาย สมองและจิตใจ มีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพิเศษ หมายถึง การดูแลรักษาและการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาวะของเด็กโดยเฉพาะ

ขอ 6. เด็กและเยาวชน พึงได้รับความรักและความเข้าใจ อันจะช่วยพัฒนาบุคลิกของตน โดยเติบโตอยู่ในความรับผิดชอบของบิดา มารดา ของเด็กเองและในทุกกรณีเด็กจะต้องอยู่ในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่น ปลอดภัย และไม่พลัดพรากจากพ่อแม่ ในกรณีที่เด็กไม่มีครอบครัวหรือมาจากครอบครัวที่ยากจนและมีลูกมากก็จะได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐหรือองค์กรต่าง ๆ

ขอ 7. เด็กและเยาวชนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา ซึ่งควรจัดให้เปล่าอย่างน้อยในระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาเด็กให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของสังคมนั้น และให้เติบโตเป็นสมาชิกผู้ทำประโยชน์ต่อสังคมได้ คนหนึ่ง การศึกษานี้ครอบคลุมไปถึงการแนะแนวทางชีวิต ซึ่งมีบิดา มารดาเป็นผู้รับผิดชอบก่อนบุคคลอื่น เด็กจะต้องมีโอกาสได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการเล่นและรื่นเริงพร้อมกันไป

ขอ 8. เด็กและเยาวชนจะเป็นบุคคลแรกที่ได้รับการคุ้มครองและสงเคราะห์ในทุกกรณี

ขอ 9. เด็กและเยาวชนพึงได้รับการปกป้องให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง จากความโหดร้ายทารุณ และการถูกข่มเหง รังแกทุกชนิด

เด็กจะต้องไม่กลายเป็นสินค้าไม่ว่าในรูปแบบใด จะต้องไม่มีการรับเด็กเข้าทำงานก่อนวัยอันสมควร ไม่มีการกระทำใด ๆ อันจะเป็นการชักจูงหรืออนุญาตให้เด็กจำต้องรับจ้างทำงาน ซึ่งอาจจะเป็นผลร้ายต่อสุขภาพของเด็ก หรือเป็นเหตุให้การพัฒนาทางกาย ทางสมองและทางจิตใจของเด็กต้องเสื่อมลง

ขอ 10. เด็กและเยาวชนพึงได้รับการคุ้มครองให้พ้นจากการกระทำที่แสดงถึงการกีดกัน แบ่งแยกไม่ว่าทางเชื้อชาติ ศาสนา สภาพร่างกาย ฐานะทางสังคม ด้วยวิธีการใด เด็กจะต้องได้รับการเลี้ยงดูให้เติบโตขึ้นมาในภาวะแห่งจิตที่เต็มไปด้วยความเข้าใจ มีการหย่อนหนักหย่อนเบา มีมิตรภาพระหว่างชนชาติ สันติภาพ และความเสมอภาค ตลอดจนได้รับการดูแลด้วยสำนึกที่ว่าความสามารถในตัวเด็กเป็นพลังกำลังที่จะนำมาใช้เพื่อนมนุษย์ด้วยกันต่อไป

จากปฏิญญาสากลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใหญ่ต้องมีจิตสำนึก ต้องตระหนักในคุณค่าของเด็ก จะกระทำการอันใดที่เป็นการลดทอนละเมิดสิทธิของเด็กเพียงเพื่อตามใจปรารถนาของตนนั้นย่อมมิได้ ขณะเดียวกันต้องสอนให้เด็กได้ทราบและเข้าใจถึงความสำคัญของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมแห่งมวลมนุษยชาติ มีบทบาท มีหน้าที่และมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ด้วยเช่นกัน

พัฒนาการของการจัดงานวันเด็กแห่งชาติของไทย

นับจากปี พ.ศ. 2508 รัฐบาลได้จัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้นในวันเสาร์ สัปดาห์ที่สองของเดือนมกราคมมาจนถึงบัดนี้ ในการจัดงานวัน-

เด็กแห่งชาติแต่ละปีนั้น รัฐบาลได้จัดให้มีคณะกรรมการจัดงานฉลองวันเด็กขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เด็กทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนพร้อมกันทั่วประเทศ ได้รับความรู้ ความรื่นเริงอย่างมีสาระ พร้อมทั้งตระหนักในจิตสำนึกถึงคุณค่า ความสำคัญของตนเอง รู้จักสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเข้าใจในบทบาทของตนเองตามวัย เพื่อเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อไปในอนาคต ดังนั้นการจัดงานวันเด็กแห่งชาติทุก ๆ ปี จึงมิได้มุ่งเน้นจัดงานเพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญกับเด็กที่จะต้องเป็นผู้ใหญ่ รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติต่อไปอีกด้วย

กิจกรรมที่จัดในงานวันเด็กแห่งชาติจึงมีหลากหลายรูปแบบ แต่มีสาระประโยชน์แทรกอยู่ด้วยในทุกกิจกรรม ได้แก่ การจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของเด็กที่พึงปฏิบัติ การหาความรู้ การพัฒนาตนเอง กิจกรรมพิเศษเช่นการแข่งขันทางวิชาการ การตอบปัญหา การมอบของขวัญให้แก่เด็กที่มีความประพฤติดี มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น ดังนั้นการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่จะให้เด็กทั่วประเทศได้รู้ถึงความสำคัญของตนเองเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ความรับ-
คำขวัญวันเด็กแห่งชาติ จากนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2499 ถึงปัจจุบัน

พ.ศ.	นายกรัฐมนตรี
พ.ศ. 2499	จอมพล ป. พิบูลสงคราม
พ.ศ. 2500	จอมพล ป. พิบูลสงคราม
พ.ศ. 2501	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

ผิดชอบ ระเบียบวินัยที่มีต่อตนเองและสังคมแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กได้มีความรักชาติ ยึดมั่นในสถาบันศาสนาและพระมหากษัตริย์ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พร้อมกันนั้นเพื่อให้ผู้ใหญ่ในสังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญ สนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กได้เติบโตขึ้นมา ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เตรียมตัวให้พร้อมที่จะเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมในอนาคต

ทุก ๆ ปีในวันเด็กแห่งชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานพระบรมราโชวาท ให้ข้อคิดและความสำคัญแก่เด็ก สมเด็จพระสังฆราชทรงประทานพระคติธรรม ให้แก่เด็กได้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการดำเนินชีวิต และ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีแต่ละรัฐบาล ได้มอบคำขวัญวันเด็กให้กับเด็กไทย ทุกปีเป็นประจำ คำขวัญวันเด็กแต่ละปีเป็นข้อคิดและคติที่สะท้อนภาพเด็กในแต่ละยุคสมัย เพื่อให้เด็กมีคุณสมบัติดังกล่าวที่เหมาะสมกับช่วงเวลา เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทย คำขวัญวันเด็กเริ่มมีเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2499 โดย จอมพล ป. พิบูลสงคราม และได้เวียนไปเนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองไม่สงบ จากนั้นเริ่มมีอีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2502 โดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และมีต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

คำขวัญ

จงบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม
 จงบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม
 ไม่กำหนดคำขวัญ

พ.ศ.	นายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี	คำขวัญ
พ.ศ. 2502	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่รักความก้าวหน้า
พ.ศ. 2503	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่รักความสะอาด
พ.ศ. 2504	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่อยู่ในระเบียบวินัย
พ.ศ. 2505	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่ประหยัด
พ.ศ. 2506	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียร
พ.ศ. 2507	จอมพลถนอม กิตติขจร	ไม่กำหนดคำขวัญ (งดจัดงาน)
พ.ศ. 2508	จอมพลถนอม กิตติขจร	เด็กจะเจริญต้องรักเรียนและเพียรทำดี
พ.ศ. 2509	จอมพลถนอม กิตติขจร	เด็กที่ดีต้องมีสัมมาคารวะ มานะบากบั่น และสมานสามัคคี
พ.ศ. 2510	จอมพลถนอม กิตติขจร	อนาคตของชาติจะสุกใส หากเด็กไทยแข็งแรง เรียนดีและมีความประพฤติเรียบร้อย
พ.ศ. 2511	จอมพลถนอม กิตติขจร	ความเจริญและความมั่นคงของไทยในอนาคต ขึ้นอยู่กับเด็กที่มีวินัย เจริญฉลาดและรักชาติยิ่ง
พ.ศ. 2512	จอมพลถนอม กิตติขจร	รู้เรียน รู้เล่น รู้สามัคคี เป็นความดีที่เด็กพึงจำ
พ.ศ. 2513	จอมพลถนอม กิตติขจร	เด็กประพฤติดีและศึกษาดี ทำให้มีอนาคตแจ่มใส
พ.ศ. 2514	จอมพลถนอม กิตติขจร	ขามเด็กจงหมั่นเรียน เพียรกระทำดี เติบโตใหญ่จะได้มีความสุข ความเจริญ
พ.ศ. 2515	จอมพลถนอม กิตติขจร	เยาวชนฝึกตนดี มีความสามารถ
พ.ศ. 2516	จอมพลถนอม กิตติขจร	เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ
พ.ศ. 2517	นายสัญญา ธรรมศักดิ์	สามัคคี คือพลัง
พ.ศ. 2518	นายสัญญา ธรรมศักดิ์	เด็กคือทายาทของชาติไทย ต้องร่วมใจร่วมพลังสร้างความดี
พ.ศ. 2519	ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	เด็กที่ต้องการเห็นอนาคตของชาติรุ่งเรือง จะต้องทำตัวให้ดี
พ.ศ. 2520	นายธานินทร์ กรัยวิเชียร	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นคุณสมบัติของเยาวชนไทย

พ.ศ.	นายกรัฐมนตรื	คำขวัญ
พ.ศ. 2521	พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติมั่นคง
พ.ศ. 2522	พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	เด็กไทยคือหัวใจของชาติ
พ.ศ. 2523	พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	อดทน ขยัน ประหยัด เป็นคุณสมบัติของเด็กไทย
พ.ศ. 2524	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	เด็กไทยมีวินัย ใจซื่อสัตย์ รู้ประหยัด เกรงครัตคุณธรรม
พ.ศ. 2525	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	ขยันศึกษา ใฝ่หาความรู้ เชิดชูชาติ ศาสนา กษัตริย์ เป็นคุณสมบัติของเด็กไทย
พ.ศ. 2526	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	รู้หน้าที่ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดมีวินัยและคุณธรรม
พ.ศ. 2527	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	รักวัฒนธรรมไทย ใฝ่ดี มีความคิด สุจริตใจมั่น หมั่นศึกษา
พ.ศ. 2528	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	สามัคคี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม
พ.ศ. 2529	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	นิยมไทย ใ้ประหยัด ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม
พ.ศ. 2530	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	นิยมไทย มีวินัย ใ้ประหยัด ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม
พ.ศ. 2531	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์	นิยมไทย มีวินัย ใ้ประหยัด ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม
พ.ศ. 2532	พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม
พ.ศ. 2533	พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม
พ.ศ. 2534	นายอานันท์ ปันยารชุน	รู้หน้าที่ มีวินัย ใ้คุณธรรม นำชาติพัฒนา
พ.ศ. 2535	นายอานันท์ ปันยารชุน	สามัคคี มีวินัย ใ้ศึกษา จรรยางาม
พ.ศ. 2536	นายชวน หลีกภัย	ยึดมั่นประชาธิปไตย ร่วมใจพัฒนา รักษาสังแวดล้อม
พ.ศ. 2537	นายชวน หลีกภัย	ยึดมั่นประชาธิปไตย ร่วมใจพัฒนา รักษาสังแวดล้อม
พ.ศ. 2538	นายชวน หลีกภัย	สืบสานวัฒนธรรมไทย ร่วมใจพัฒนา รักษาสังแวดล้อม
พ.ศ. 2539	นายบรรหาร ศิลปอาชา	มุ่งหาความรู้ เชิดชูความเป็นไทย หลักไกลยาเสพติด
พ.ศ. 2540	พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ	รู้คุณค่าวัฒนธรรมไทย ตั้งใจใ้ศึกษา ไม่พึ่งพายาเสพติด

พ.ศ.	นายกรัฐมนตรี	คำขวัญ
พ.ศ. 2541	นายชวน หลีกภัย	ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด มีวินัย
พ.ศ. 2542	นายชวน หลีกภัย	ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย
พ.ศ. 2543	นายชวน หลีกภัย	มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม นำประชาธิปไตย
พ.ศ. 2544	นายชวน หลีกภัย	มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม นำประชาธิปไตย
พ.ศ. 2545	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	เรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้ สู่อนาคตที่สดใส
พ.ศ. 2546	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	เรียนรู้ตลอดชีวิต คิดอย่างสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยี
พ.ศ. 2547	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	รักชาติ รักพ่อแม่ รักสิ่งดี ๆ อนาคตดีแน่นอน
พ.ศ. 2548	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	เด็กรุ่นใหม่ต้องขยันอ่าน ขยันเรียน กล้าคิด กล้าพูด
พ.ศ. 2549	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	อยากฉลาด ต้องขยันอ่าน ขยันคิด
พ.ศ. 2550	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์	มีคุณธรรมนำใจ ใช้ชีวิตพอเพียง หลักเลี้ยงอบายมุข
พ.ศ. 2551	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์	สามัคคี มีวินัย ใฝ่ความรู้ เชิดชูคุณธรรม
พ.ศ. 2552	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	ฉลาดคิด จิตบริสุทธิ์ จุฬประกายฝัน ผูกพันรักสามัคคี

การกำหนดให้มีวันเด็ก มิใช่มีเฉพาะประเทศไทยเท่านั้น ในต่างประเทศก็มีการกำหนดวันเด็ก มีการจัดงานและจัดกิจกรรมวันเด็กแตกต่างกันออกไป เช่น วันเด็กของประเทศญี่ปุ่นตรงกับวันที่ 5 พฤษภาคม ประเทศอินเดีย ตรงกับวันที่ 14 พฤศจิกายน ประเทศอาร์เจนตินา ตรงกับวันอาทิตย์ สัปดาห์ที่สองของเดือนสิงหาคม เป็นต้น สำหรับวันเด็กสากล (Universal Children Day) องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ทุกวันที่ 20 พฤศจิกายน ของแต่ละปีเป็นวันเด็กสากล ดังนั้นทุกประเทศในโลกจึงต้องให้ความสำคัญกับเด็กในประเทศของตนตามหลักสากลเช่นกัน

สำหรับประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาท

ในวันเด็กแห่งชาติให้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กที่สำคัญดังนี้

“คนทุกคนมีภาระต้องทำแม่เป็นเด็ก ก็มีการอย่างเด็กคือศึกษาเล่าเรียน หมายความว่า จะต้องเรียนให้รู้วิชา อีกหัดทำการงานต่าง ๆ ให้เป็น อบรมขัดเกลาความประพฤติและความคิดจิตใจให้ปรามิต ให้สุจริตแจ่มใสและเฉลียวฉลาด มีเหตุผล เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ และมีประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง” (พระบรมราโชวาท พระราชทานในวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2528)

นอกจากนี้ยังพระราชทานข้อเสนอแนะให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองและประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์เพื่อจะได้เป็นคนดี เป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

ดังความตอนหนึ่งว่า

“เด็กต้องหัดทำตัวให้สุภาพอ่อนโยน หมั่นขยัน เองงานเอาการ เอื้อเพื่อ ช่วยเหลือ ผู้อื่นด้วยความเต็มใจอยู่เสมอให้คิดเป็นนิสัย จักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์และมีความเจริญมั่นคงในชีวิต” (พระบรมราโชวาท พระราชทานในวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ.2529)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระบรมราโชวาท และคำขวัญในวันเด็กแห่งชาติ เป็นการเสนอแนวทางให้เด็กสามารถนำไปปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และประเทศชาติได้โดยตรง สอดคล้องกับกิจกรรมสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตเป็นอย่างดี

การพัฒนาคุณภาพของเด็กไทย : การวางรากฐานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เมื่อเด็กมีความสำคัญต่อประเทศชาติ ดังกล่าว การจัดงานฉลองวันเด็กจึงไม่ควรมีแต่ความรื่นเริงเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีวิธีการหรือกิจกรรมที่เสริมสร้างให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองและเตรียมพร้อมในการก้าวขึ้นไปเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและแนวทางพัฒนาเด็กเป็นแผนระยะยาวไว้คือ 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 - 2554 มีสาระสำคัญดังนี้

1. ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กและเยาวชน

นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ. 2545 - 2554 ได้พิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อันมีผลต่อการปรับกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพราะ

ความต้องการและความจำเป็นขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชนจะเปลี่ยนไปตามภาวะของสังคมที่ได้รับผลกระทบและยังผลักดันทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ กระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงต้องมีการปรับทิศทางให้สอดคล้องกัน เพื่อตอบสนองพัฒนาการของเด็กและเยาวชนแต่ละวัย และปกป้องพิทักษ์สิทธิ ให้ความคุ้มครองทางกฎหมาย มีการแบ่งกลุ่มเด็กเป็น ก.) แบ่งตามช่วงอายุ ได้แก่ กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี กลุ่มเด็กอายุ 6 - 14 ปี และกลุ่มเยาวชนอายุ 15 - 25 ปี ข.) แบ่งตามสถานะของตัวเด็ก ได้แก่ เด็กในภาวะยากลำบาก คือ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ประสบปัญหาและไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น จึงต้องให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข อีกกลุ่มหนึ่งคือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เป็นเด็กที่มีศักยภาพทางวิชาการหรือความสามารถที่โดดเด่นกว่าเด็กในวัยเดียวกันทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เด็กกลุ่มนี้ต้องพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ให้พัฒนาไปอย่างเต็มที่เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

ด้วยเหตุนี้รัฐจึงมีแนวคิดในการจัดบริการตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนให้มีลักษณะเป็นองค์รวม คือ เด็กเยาวชน ครอบครัว ชุมชน ได้รับการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานสากล ครอบครัวโดยเฉพาะบิดา มารดา และผู้มีอำนาจปกครองเด็ก และเยาวชนจะต้องมีภาระหลักและมีภาระหน้าที่ในการดูแลขัดเกลา รับผิดชอบเด็ก และเยาวชนขนานไปกับองค์กรทางสังคมอื่น ๆ ด้วย อีกทั้ง

กระจายความรับผิดชอบไปยังท้องถิ่น เช่น องค์การปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้ช่วยดูแลจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนอย่างใกล้ชิด ตลอดจนให้สื่อมวลชนซึ่งเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลสูงต่อจิตใจ ความคิด รูปแบบพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ได้สำนึกและร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีช่วงเวลาเสนอรายการที่เป็นประโยชน์ มีเนื้อหาสาระและความบันเทิงที่เหมาะสมกับเด็กด้วยโดยตรง และในระดับชาติ มีการบัญญัติกฎหมายและมีการบังคับใช้กฎหมายเป็นกรอบในการพัฒนาการคุ้มครอง การป้องกัน และการลงโทษเด็กและเยาวชน รวมทั้งผู้กระทำผิดต่อเด็กและเยาวชน รวมไปถึงการลงโทษผู้ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนด้วยอย่างจริงจัง

2. นโยบายและวิธีการหลัก

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่ และการคุ้มครองจากครอบครัวและสังคม มีความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการตามวัย มีทักษะในการดำเนินชีวิตและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ภายใต้ระบบการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและมีมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคมอย่างต่อเนื่อง

คุณลักษณะของเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ ได้มีการกำหนดไว้เพื่อเป็นเกณฑ์วัดเป้าหมายของการพัฒนา คือ 1) มีความผูกพันในครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีทักษะในอาชีพและการดำรงชีวิต รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น 2) มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง รู้จักการป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด 3) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จริยธรรม คุณธรรม และมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบตามวัย 4) มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภูมิใจในการทำงานสุจริต 5) รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รอบคอบและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 6) รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

ดังนั้น หากต้องการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รัฐ ครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชน และสื่อมวลชนต้องร่วมกันสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ และการส่งเสริมทักษะชีวิต หรือให้เด็กและเยาวชนในฐานะผู้มีส่วนสำคัญในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาของชุมชน สังคมและประเทศชาติ ได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความคิด และกล้าตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รัฐบาลจึงต้องมีนโยบายสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีความคิดที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก มีความรอบรู้ที่ผ่านการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน สังคม สิ่งแวดล้อมและสื่อต่าง ๆ มีความสามารถในการเลือกรับและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่อย่างกว้างขวางได้อย่างมีวิจารณญาณ และปรับใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง

ตามวัย โดยมีผู้ใหญ่ให้การแนะนำ ให้ความช่วยเหลือและให้แบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นไปตามนโยบายการพัฒนา จึงกำหนดยุทธศาสตร์ของการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ในแผนระยะยาว พ.ศ. 2545 – 2554 ดังนี้

3.1 ด้านสุขภาพและการป้องกัน ใช้นโยบายการคัดกรองเพื่อหาปัญหาและเฝ้าระวังโรค ติดต่อกัน โรคไม่ติดต่อกัน และโรคทางพันธุกรรม โดยเร่งรัดการขยายบริการด้านการประกันสุขภาพให้ครอบคลุมเด็กและเยาวชนทุกกลุ่ม จัดบริการสุขภาพอย่างมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มีระบบรายงานสุขภาพเพื่อประโยชน์ในการติดต่อและรับบริการอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนโรงเรียนให้เป็นแหล่งส่งเสริมสุขภาพทั้งกายและใจ ดูแลพฤติกรรมกรรมการบริโภคให้ถูกต้องตามสุขบัญญัติ ให้ความรู้เรื่องอนามัยเจริญพันธุ์แก่เยาวชนทุกกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศศึกษาและอนามัยวัยรุ่น ณรงค์ให้เห็นความสำคัญของการป้องกันโรค รักษาการออกกำลังกายอย่างถูกวิธีเป็นประจำ

3.2 ด้านสติปัญญาและความสามารถในการทำงาน โดยส่งเสริมให้ครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา มีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตใจเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตอย่างพอดี ใช้ความคิด สติปัญญาในการศึกษาเล่าเรียน และดำเนินชีวิต รู้จักแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยความคิดและสันติ-

วิธีมีความสนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ศึกษาหาความรู้ทุกรูปแบบ พิจารณาข้อมูลข่าวสารด้วยความคิดและเลือกอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมและสนับสนุนให้บิดามารดา ครูอาจารย์และสื่อมวลชนทำหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการสร้างเด็กให้มีความรู้ พัฒนาไปได้อย่างเต็มศักยภาพ จัดระบบการศึกษาโดยเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน มีเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างค่านิยมให้เห็นคุณค่าของการทำงาน ภูมิใจในการทำงานที่สุจริต ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้ชุมชนและสถานศึกษาจัดการฝึกอบรมอาชีพสำหรับเตรียมเยาวชนเข้าสู่โลกของการทำงาน โดยเฉพาะการประกอบอาชีพอิสระมากขึ้น

3.3 ด้านอารมณ์และความรับผิดชอบตามวัย โดยสนับสนุนให้บิดามารดาเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกวิธีด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจใช้เหตุผลในการเลี้ยงดูและมีการวางระเบียบวินัยในบ้าน การปฏิบัติตัวในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว สร้างความเข้าใจให้บิดามารดา ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นต้นแบบที่ดี เสริมสร้างลักษณะนิสัย ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การควบคุมอารมณ์ การประพฤติปฏิบัติตัวต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีประสบการณ์ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาเจตคติและบุคลิกภาพ ตลอดจนเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตตามแบบอย่างประชาธิปไตย กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ วางแผนอนาคตในการศึกษาต่อและการทำงาน เห็นคุณค่าในตนเองและรู้จักตนเองให้ได้อย่างแท้จริง

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม โดยสนับสนุนให้ชุมชน องค์กรระดับ

ท้องถิ่นและระดับชาติ เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ มีส่วนร่วมพัฒนาสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ชุมชน มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น กำหนดความต้องการและทิศทางการพัฒนา ตลอดจนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกต่อชุมชน ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ด้วยการเป็นอาสาสมัคร ในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ฝึกให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้สิทธิ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง หากความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ และสนับสนุนให้ชุมชนแต่ละแห่งมีการจัดตั้งองค์กรเพื่อป้องกันผลกระทบ อันตราย ภาวะเสี่ยงทั้งต่อสุขภาพกายและใจที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในทุกระดับ

สถานการณ์ของเด็กไทย : โครงสร้างและคุณภาพที่ต้องพิจารณา

แม้รัฐบาลมีนโยบาย แผนและเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนดังกล่าวมาแล้ว แต่ขอควรพิจารณาอีกประการหนึ่งจากงานวิจัยพบว่า โครงสร้างของเด็กไทยเริ่มเปลี่ยนไป คือจำนวนเด็กลดลงและมีแนวโน้มลดลงมากขึ้น เพราะอัตราการเพิ่มของประชากรลดลงโดยรวม คนอยู่เป็นโสดหรือแต่งงานแล้วไม่มีบุตรหรืออยู่กินกันโดยไม่แต่งงานจึงไม่มีบุตรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทยผู้ที่สมรสแล้วส่วนมากมีบุตรเพียง 1-2 คน เท่านั้น จากการคาดประมาณการของนักประชากรศาสตร์ว่าในปี พ.ศ. 2554 จะมีจำนวนเด็กและเยาวชน 24.42 ล้านคน และในปี พ.ศ. 2557 เหลือ 24.06 ล้านคน

คิดเป็นร้อยละ 36.86 และ 34.76 ของประชากรทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งแต่เดิมในปี พ.ศ. 2542 มีเด็กและเยาวชนจำนวน 26.73 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 43.36 ของประชากรทั้งประเทศ เป็นหญิงร้อยละ 49 และเป็นชายร้อยละ 51 โครงสร้างของสังคมไทยมีแนวโน้มเปลี่ยนไปเพราะเด็กลดลง ขณะที่ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น มีโอกาสเป็นสังคมผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างระดับอายุของเด็ก สามารถแบ่งตามวัยเพื่อจัดบริการตามความต้องการที่เหมาะสมได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มอายุ 5 ปี ลงมา ต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคมให้ครบทุกด้านมีการคาดประมาณจากนักประชากรศาสตร์ว่าจะมีเด็กกลุ่มนี้ประมาณ 5.2 ล้านคน หรือร้อยละ 21.34 ในปี พ.ศ. 2554 และในปี พ.ศ. 2557 คาดว่ามีจำนวน 5.0 ล้านคน หรือร้อยละ 20.90 ของจำนวนประชากรเด็กและเยาวชนทั้งหมด 2) กลุ่มอายุ 6-14 ปี ต้องมีกระบวนการพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบทั้งการศึกษา การพัฒนาตนเอง การจัดกิจกรรมแวดล้อมให้สอดคล้องกับพัฒนาการทุกด้าน มีการคาดประมาณว่าเด็กกลุ่มนี้มีจำนวนประมาณ 8.67 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 35.52 ในปี พ.ศ. 2554 และในปี พ.ศ. 2559 คาดว่ามีจำนวน 8.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 34.18 ของจำนวนประชากรเด็กและเยาวชนทั้งหมด 3) กลุ่มอายุ 15-25 ปี เป็นกลุ่มที่มีผลกระทบต่อสังคมโดยตรงมากที่สุด เพราะเป็นพลังของคนรุ่นใหม่ในวัยก้าวสู่การทำงาน วัยแรงงาน วัยที่เป็นกำลังหลักของสังคม มีการคาดประมาณกันว่าเด็กกลุ่มนี้จะมีจำนวนประมาณ 10.5 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2554 และจะ

เพิ่มเป็น 10.7 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2557 ตามลำดับ เนื่องจากเด็กในกลุ่มที่ 2 โตขึ้นมาอยู่ในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้น

จากการที่โครงสร้างประชากรในวัยเด็กมีจำนวนลดลง แต่จะมีวัยรุ่นและผู้ใหญ่เพิ่มขึ้น รัฐบาลควรพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสคือวางแผนและดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ได้อย่างเต็มที่มากขึ้น เพื่อเป็นรากฐานในการสร้างประชากรคุณภาพ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพต่อไป แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพของเด็กไทยในปัจจุบัน พบว่ามีเหตุปัจจัยและกิจกรรมแวดล้อมหลายประการที่ส่งผลให้คุณภาพเด็กจำนวนหนึ่งลดลงหรือถูกทำลายไปอย่างน่าเสียดาย เช่น เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในชนบทและครอบครัวที่มีฐานะยากจน เป็นเด็กที่มีภาวะโภชนาการไม่ถูกต้อง ขาดสารอาหารที่จำเป็นต่อพัฒนาการของร่างกายและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยอยู่ถึงร้อยละ 3 ทำให้เด็กมีร่างกายและสมองพัฒนาได้ช้ากว่าวัยเด็กอายุ 6-14 ปี อยู่ในภาวะขาดสารอาหาร 3.7 ล้านคน หรือร้อยละ 58.7 เด็กที่ป่วยเป็นโรคคอหอยพอก โรคโลหิตจาง และโรคที่มีสาเหตุจากขาดสารอาหาร ยังมีอีกร้อยละ 4 ที่น่าเป็นห่วงมากคือ จากการศึกษาระดับเขาวนปัญญาของเด็กกลุ่มอายุ 6-12 ปี พบว่ามีเด็กระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยปกติ คือ ร้อยละ 44.2 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 55.8 เป็นเกณฑ์ปกติ การวิจัยครั้งนั้นพบว่า ระดับเขาวนปัญญาของเด็กมีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัว และเขตที่อยู่อาศัย ซึ่งครอบครัวที่มีรายได้น้อยและอาศัยอยู่ในชนบท เด็กมีโอกาสขาดสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้

สูงและอาศัยอยู่ในเมือง สำหรับการใช้เวลาว่างเด็กในวัย 6-11 ปี ใช้เวลาส่วนมากในการเล่นกับเพื่อน เล่นกีฬา นอน เด็กอายุ 12-14 ปี ใช้เวลาสังสรรค์กับเพื่อน ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ดูซีดี เล่นกีฬา อ่านหนังสือ เล่นอินเทอร์เน็ต อื่น ๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียน ทานขนมขบเคี้ยวซึ่งทำให้อวัยวะได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วนตามหลักโภชนาการ

ปัญหาของเด็กกลุ่มอายุ 15-25 ปี ส่วนใหญ่มีสุขภาพดี แต่มีปัญหาดังกล่าวที่เกี่ยวกับสุขภาพและการใช้สารเสพติด พฤติกรรมการสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีจำนวนผู้สูบบุหรี่มากถึงร้อยละ 20.2 ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.5 เพศหญิง ร้อยละ 25.1 เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีจำนวนสูงถึง 663,290 คน อัตราการตายของเยาวชนในวัยนี้มีแนวโน้มสูงขึ้น สาเหตุมาจากอุบัติเหตุ เยาวชนในชนบทมีอัตราการตายสูงกว่าในเมืองสาเหตุจากอุบัติเหตุทางธรรมชาติ สัตว์ร้าย สารพิษ โรคติดต่อ เยาวชนในเมืองตามด้วยสาเหตุคืออุบัติเหตุทางการจราจร โรคภัยไข้เจ็บทางพันธุกรรม และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งพฤติกรรมทางเพศพบว่า มีเยาวชนตั้งครรรภ์โดยไม่พึงประสงค์มีอายุระหว่าง 16-18 ปี สูงถึงร้อยละ 21.4 มีจำนวน 1 ใน 4 ของเยาวชนกลุ่มนี้เคยทำแท้งมาก่อน การคิดเชื่อเอดส์มีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคนี้สูงถึงร้อยละ 8.4 การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของเด็กวัยรุ่นไทยมีอายุน้อยที่สุดคือ 12 ปี ช่วงอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมากที่สุดของวัยรุ่น คือ อายุ 14-17 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เขาสุกภาวะเจริญพันธุ์ ดังนั้น หากวัยรุ่นขาดการชี้แนะ และไม่ได้รับการให้คำปรึกษา

คำแนะนำที่ถูกต้องตามวัยที่เหมาะสม อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมทางเพศ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้โดยตรง นอกจากนี้ยังพบอีกว่า สุขภาพของเด็กเป็นผลกระทบโดยตรงจากสุขภาพของมารดาขณะตั้งครรภ์ และโรคทางพันธุกรรมหลายโรค มีรายงานว่าผู้ป่วยโรคทาลัสซีเมียมีแนวโน้มสูงขึ้น มีเด็กและผู้ป่วยด้วยโรคนี้ถึงร้อยละ 33.6 โรคฮีโมฟีเลีย โรคปากแหว่งเพดานโหว่ ยังมีเด็กเป็นโรคอยู่อีกมากถึงร้อยละ 5 และโรคที่มาจาก การบริโภคอาหารจานด่วนในปัจจุบัน ทำให้เด็กเป็นกันมากคือ โรคอ้วน มีถึงร้อยละ 20 ในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 10 ปี จึงเป็นปัญหาสุขภาพที่ต้องได้รับความเอาใจใส่ดูแลและแก้ไขให้ถูกต้อง เพื่อให้เด็กมีสุขภาพดีและเป็นกำลังของชาติที่สมบูรณ์ต่อไป รวมทั้งให้ความรู้แก่มารดาขณะตั้งครรภ์ให้ระวังสุขภาพของตนเอง และสุขภาพของลูก ในครรภ์พร้อมกัน เพื่อให้สุขภาพทั้งของมารดาและทารกพัฒนาไปอย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจอย่างเต็มที่

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่น่าเป็นห่วงในด้านคุณภาพของเด็กและเยาวชน คือ มีการสำรวจพบว่ายังมีเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13-24 ปี ไม่ได้เข้าเรียนหนังสือและยังไม่มียานทำ มีจำนวน 6.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 84.2 ในจำนวนนี้มีเด็กกลุ่มอายุ 20 - 24 ปี มีงานทำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.7 อาชีพที่ทำส่วนใหญ่คือ การเกษตรในรูปแบบของการช่วยธุรกิจของครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 42.7 การเป็นลูกจ้างเอกชนและประกอบธุรกิจส่วนตัวด้านเกษตร คิดเป็นร้อยละ 5.5 อาชีพเกี่ยวกับช่างหรือปฏิบัติงานในระหว่างการผลิต คิดเป็นร้อยละ 30.5

ทำงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 8.2 ทำงานบริษัทห้างร้านต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 12.4 นอกจากนั้นทำงานชั่วคราวและรองาน ภาวการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าตลาดแรงงานของไทยยังไม่สอดคล้องกับกำลังคน และระบบการศึกษาที่เป็นอยู่จึงจำเป็นต้องจัดให้สัมพันธ์กัน เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มนี้ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติให้มากที่สุดตามศักยภาพของแต่ละคน

ความคุ้มครองทางกฎหมายที่มีให้แก่เด็กและเยาวชนไทย

ประเทศไทยได้ปฏิบัติตามหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งกำหนดช่วงอายุของการให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษตั้งแต่อายุ 18 ปีลงมา เพื่อขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางมิให้เด็กได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา เด็กไทยตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ถูกทารุณกรรมทั้งทางร่างกายและจิตใจจากบุคคลใกล้ชิดในครอบครัว อีกทั้งยังได้รับการเลือกปฏิบัติ ถูกแสวงหาผลประโยชน์ทั้งทางเพศ ธุรกิจผิดกฎหมาย สื่อโฆษณาสินค้าที่ไม่เหมาะสม การใช้แรงงานเด็กที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น จึงมีการบัญญัติกฎหมายหลายฉบับเพิ่มขึ้นเพื่อบังคับใช้ในการคุ้มครองเด็กให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาตามวัย เช่น พ.ร.บ. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พ.ร.บ. ป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีการพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 พ.ร.บ. ป้อง-

กันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พ.ร.บ. มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 และบรรพ 5 มีการแก้ไขเพิ่มเติมรวม 13 ครั้ง ครั้งสุดท้ายปี 2541 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บังคับใช้วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2478 มีการแก้ไขเพิ่มเติมการสอบสวนและสืบพยานเด็กในศาล พ.ศ. 2542 เป็นต้นกฎหมายเหล่านี้จำเป็นต้องให้เด็กและเยาวชนได้รับทราบเพื่อป้องกันสิทธิและคุ้มครองสวัสดิภาพของตนเองได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้เด็กที่อยู่ในช่วยอายุต่ำกว่า 14 ปี จัดเป็นประชากรวัยพึ่งพิง ยังต้องมีผู้ปกครองดูแลเพราะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นจึงต้องได้รับการเลี้ยงดูเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดและได้รับการอบรมสั่งสอนเพื่อเรียนรู้ ปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมต่อไป ประเทศไทยได้ลงนามรับรองปฏิญญาโลกว่าด้วยการอยู่รอด การปกป้องและการพัฒนาเด็ก (World Declaration on Survival, Protection and Development of Children) เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2533 เพื่อเป็นหลักประกันให้มีการจัดบริการและดำเนินการด้านการพัฒนา ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยอย่างเหมาะสมต่อไป ข้อกำหนดในปฏิญญาดังกล่าวประกอบด้วย

1. การพัฒนาร่างกาย ต้องดูแลและควบคุมคุณภาพโดยลดอัตราการเสียชีวิตของแม่และเด็กลงกว่าเดิม ให้แม่และเด็กได้รับสารอาหารที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย มีน้ำ-

สะอาดปลอดภัยจากสารปนเปื้อนดื่มอย่างเพียงพอ ได้รับภูมิคุ้มกันโรคติดต่อและไม่ได้อติดต่อ นอกจากนี้เด็กต้องได้รับการพัฒนาด้านร่างกายและทักษะการเคลื่อนไหวเพื่อให้มีพลังกำลังดีเพิ่มขึ้น ส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถในการใช้ความคิดและการเติบโตของสมองต่อไป

2. การพัฒนาด้านสติปัญญา ตั้งแต่วัยทารกเด็กต้องได้รับการพัฒนาด้านการเคลื่อนไหวและประสาทสัมผัสเพื่อเสริมสร้างและเกิดพัฒนาการที่เป็นไปตามธรรมชาติก่อน แล้วจึงค่อยเรียนรู้ส่วนที่เป็นนามธรรม รู้จักคิด รู้จักการใช้เหตุผลประกอบการอธิบายความต้องการของตนระยะก่อนวัยเรียนเป็นช่วงเวลาของการวางรากฐานทางการศึกษาและการเรียนรู้ ต้องพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลอ้างอิงได้เมื่อเด็กผ่านถึงระยะวัยรุ่น พัฒนาการด้านนี้จะเจริญเต็มที่ มีเหตุผลของตนเอง มีความมั่นใจมากขึ้น เขาใจตนเองและผู้อื่นมากกว่าวัยเด็กต้องเรียนรู้สภาพสังคม ระเบียบประเพณี เพื่อให้สามารถปรับตัวและควบคุมตัวเองได้ แสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม ส่งผลให้สามารถปรับตัวเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข

3. การพัฒนาด้านอารมณ์และจิตใจ บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูต้องสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เด็ก ซึ่งผู้อยู่ในวงจำกัดได้เรียนรู้และพัฒนาด้านอารมณ์และจิตใจให้มีความมั่นคงและควบคุมได้ เพราะอารมณ์ของเด็กขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู หากได้รับการตอบสนองทางอารมณ์เป็นอย่างดี เด็กสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้มั่นคงได้ สามารถ-

ดูแลตนเอง ควบคุมอารมณ์และจิตใจของตนเอง ได้ ทำให้พัฒนาไปอย่างถูกต้องทางต่อไปในวัยผู้ใหญ่ด้วยความเหมาะสมของเวลา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรฐานสากลตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งครอบคลุมไปตั้งแต่วัยเด็ก คืออยู่ในครรภ์มารดาจนถึงช่วงอายุต่ำกว่า 18 ปี จะได้รับความคุ้มครองดังกล่าว แต่ในสภาพความเป็นจริงยังคงมีเด็กบางกลุ่มยังขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ อันเนื่องมาจากปัญหาทางครอบครัว เศรษฐกิจ การถูกเลือกปฏิบัติจากสถานภาพทางสังคม ความไม่สมบูรณ์ของร่างกาย เป็นต้น ทำให้กลายเป็นเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กกระทำผิดกฎหมาย เด็กจรจัด แรงงานเด็ก โสเภณีเด็ก เด็กขอทาน เด็กเกรออันธพาล เด็กติดยาเสพติด เด็กติดเชื้อโรค และเด็กพิการ ซึ่งมีอยู่จำนวนไม่น้อยที่ทุกฝ่ายต้องช่วยเหลือร่วมมือกันพัฒนาเด็กเหล่านี้ให้กลับคืนสู่สภาพปกติที่ควรจะเป็น และพัฒนาต่อไปตามศักยภาพเพื่อ

เป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ซึ่งคุณภาพของเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นได้จากการเห็นความสำคัญของเด็กและให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ตั้งแต่การตั้งครรภ์ของแม่ การดูแลครรภ์ให้ถูกต้อง รวมไปถึงระดับชาติคือ รัฐเห็นความสำคัญของเด็ก ในการจัดบริการและสวัสดิการแก่เด็ก การควบคุมดูแลคุณภาพของการบริการแก่เด็ก เช่น คุณภาพด้านสาธารณสุข เพื่อให้เด็กมีสุขภาพอนามัยดี คุณภาพด้านการศึกษา เพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาที่ดี คุณภาพด้านสวัสดิภาพ เพื่อให้เด็กได้รับความปลอดภัยในชีวิต เป็นต้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ยิ่งกว่านั้นผู้ใหญ่ในวันนี้ต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้เด็กได้เห็นและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติตัวที่ถูกต้องได้เพื่อก้าวเข้าไปสู่นาคตของชาติที่สมบูรณ์ร่วมกันอย่างมั่นคงและมั่นใจ ต้องให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริงมากกว่า เล่นสนุกสนานในวันเด็กแห่งชาติเพียงอย่างเดียว

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย 2550*. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2548). รายงานการวิจัยสุขภาพของเด็กวัยรุ่นไทย. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2542). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2506). *ประกาศวันเด็กแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2544). *นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ. 2545 - 2554*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการเด็กและเยาวชนแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2548). *การสำรวจภาวะเด็กที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบโรงเรียนตามเกณฑ์กำหนด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). *การสำรวจภาวะการณ์ทำงานของเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2548). *รายงานการศึกษาเยาวชนไทยด้านสุขภาพและพฤติกรรมด้านสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว. (2548). *การศึกษาระดับเซเว่นปีของของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว.
- สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา. (2547). *บทบาทหญิงชายกับการดูแลเด็ก*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2548). *การใช้เวลาว่างของเด็กไทย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2548). *รายงานประจำปีของสำนักงานสถิติแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2549). *รายงานประจำปีของสำนักงานสถิติแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- องค์การสหประชาชาติ (ประเทศไทย). (2545). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชน (ฉบับภาษาไทย)*. กรุงเทพฯ: องค์การสหประชาชาติ.
- องค์การสหประชาชาติ (ประเทศไทย). (2545). *อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก*. กรุงเทพฯ: องค์การสหประชาชาติ.